

Nr 173.

Av herr **Olsson, Oscar**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om anslag till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande.

I det sakkunnigeutlåtande, till vilket hänvisas i Kungl. Maj:ts proposition nr 262, upptages, sid. 222, ett förslag till föreläsningsplan vid den sociala utbildningskursen för lärare, utvisande bland annat de uppgifter, som enligt de sakkunnigas mening föreligga i undervisnings- och upplysningsarbetet för nykterhetens främjande. Planen innesluter tre huvudavdelningar: 1) alkoholens individuella och samhälleliga skadeverkningar; 2) alkoholproblemet i dess samhälleliga infattning och 3) kampen mot alkoholfaran. Bland skadeverkningarna i första avdelningen upptages bland annat till behandling »sänkning av det andliga livsläget: uppluckrande av moralbegreppen och plikt känslan, förrådande av nöjeslivet och minskat intresse för ideella livsvärden». Bland medlen i kampen mot alkoholfaran märkes »höjande av det andliga livsläget: folkbildningssträvandena, åtgärder för nöjeslivets förädling».

I anslutning till denna sin uppfattning ha de sakkunniga ej ansett lämpligt att ifråga om statsanslags tilldelning göra någon skillnad mellan nykterhetsorganisationernas verksamhet å ena sidan i nykterhetsupplysande syfte och å den andra i den allmänna folkupplysningens tjänst. Statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet har anslutit sig till denna ståndpunkt vid förslag om välbehövlig höjning i statsanslaget till nykterhetssällskapens studie- och ungdomsverksamhet.

»Åtgärder för nöjeslivets förädling» är emellertid, som de sakkunniga också antytt, en uppgift, vilken i samma grad som det

allmänna folkbildningsarbetet för övrigt här bör komma i beaktande. Dock hade tydligen inte funnits någon utväg att inorganisera en sådan verksamhet i de under statens ledning eller kontroll för övrigt vidtagna åtgärderna. Det finns emellertid en nära till hands ligande möjlighet, som inte bör lämnas obegagnad, helst härigenom ett redan förut livligt uppmärksammat samhällsintresse utan stora kostnader för staten blir tillgodosett i ganska stor utsträckning.

De ur föreläsningsplanen vid den sociala utbildningskursen här ovan citerade synpunkterna ha alltid uttryckligen framhävts av nykterhetsorganisationernas studiecirklar som vägledande för deras verksamhet. Då de äro de folkliga rörelsernas eget mäktiga verktyg för »höjande av det andliga livsläget», böra de i första hand tagas i anspråk i arbetet på beredande av förädlade nöjen för speciellt landsbygdens befolkning. Samhället skulle härigenom taga hand om och utveckla ett av de bästa medlen mot rusdrycksbrukets »förråande av nöjeslivet» med minskande av »intresset för ideella livsvärden».

I propositionen föreslås ett reservationsanslag på 18,000 kronor för anordnande av ungefär 500 för upplysningsverksamheten i nykterhetsfrågan säkerligen synnerligen betydelsefulla föreläsningar. För en obetydligt högre summa, 20,000 kronor, skulle man emellertid säkerligen kunna få till stånd åtminstone 3,000 uppfostrande bildnings- och nöjesaftnar, regelbundet återkommande varje månad under vinterhalvåret på 500 olika platser. Underhållningen borde utgöras av sång och musik, god uppläsning eller föreläsning samt, där lämplig ledning kunde erhållas, anordnandet av folklekar.

Någon vidlyftig organisationsapparat kräves inte för ordnandet av detta företag. På varje plats, där studiecirkeln (studiecirkeln, om flera finnas) vill åtaga sig anordnandet av minst sex sådana under vintermånaderna regelbundet återkommande aftonsamkväm för bygdens befolkning med låg eller ingen inträdesavgift, skulle studiecirkeln (studiecirkelnas samorganisationskommitté) erhålla anslag till fyra av dessa med 10 kronor till varje. Ett samkväm på hösten och ett på våren skulle cirkeln således vara skyldig att anordna utan statsbidrag. Anslagen kunde lämpligen utdelas som anslagen till föreläsningsföreningarna efter föredragning av föreläsningskonsulenten i skolöverstyrelsen. Ansökningshandlingarna borde inlämnas till konsulenten av de statsunderstödda riksförbundens studieledningar. Arbetarnas bildningsförbunds studiecirklar borde

vara jämställda med nykterhetsorganisationernas, i den mån de vilja medverka till anordnandet av dessa bildningsaftnar. Lämpligt vore måhända, att föreläsningskonsulenten inhämtade utlåtande från de statsunderstödda riksförbundens studieledningar efter samråd med dem före föredragningen om anslagens fördelning. Riksförbundens ledningar hade sedan att uppbära anslagssumman och fördela den på de olika länens distriktsorganisationer under kontroll av och redovisningsskyldighet till Skolöverstyrelsen eller föreläsningskonsulenten i överensstämmelse med av Konungen utfärdade närmare bestämmelser.

På en gång enklare, billigare och mera effektivt torde knappt det viktiga samhällsintresset av förädlande nöjen för speciellt landsbygdens befolkning kunna bli fyllt för stora delar av vårt land, samtidigt som ett verkligt nykterhetsintresse blir tillgodosett på ett gott sätt.

Med stöd av vad jag sålunda anfört, hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett reservationsanslag å 20,000 kronor att användas till anordnande av bildningsaftnar och aftonunderhållningar för allmänheten genom de statsunderstödda studiecirkelarna i enlighet med de bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa.

Stockholm den 29 mars 1919.

Oscar Olsson.
